

Handboek veilig werken koel- en smeervloeistoffen

FME, Metaalunie en de Vereniging van de Nederlandse Chemische Industrie (VNCI) hebben een handboek uitgebracht voor het veilig werken met koel- en smeervloeistoffen. Aanleiding vormen de lichamelijke klachten die werknemers kunnen overhouden aan het werken met deze metaalbewerkingvloeistoffen.

Metaalbewerkingvloeistoffen worden gebruikt voor het koelen en smeren van werkstukken en gereedschappen bij het verspanen van metalen. Huidcontact kan huidklachten veroorzaken, zoals het ontstaan van eczeem. Bovendien kan verneveling van de vloeistoffen leiden tot irritatie van ogen en aandoeningen in de luchtwegen.

In de praktijk blijkt dit nog eens vaker voor te komen dan gedacht. Uit cijfers van het Nederlands Centrum voor Beroepsziekten blijkt dat contacteczeem behoort tot de top-10 van gemelde beroepsziekten. Bij indeling naar beroepsgroep scoren "metaalbewerkers" hoog. Per jaar worden circa twintig metaalbewerkers aangemeld met een beroepshuidaandoening.

Metaalbewerkingvloeistoffen bevatten zeer veel 'toeslagstoffen', waaronder hoge druk additieven, corrosiewerende stoffen, anti-schuim middelen, anti-nevel middelen, emulgatoren, bacteriegroei remmers en ten slotte geur- en kleur-

stoffen. Er is een grote verscheidenheid aan vloeistoffen op de markt. Niet elk product is schadelijk.

Gevaren

Als een bedrijf een veilige metaalbewerkingvloeistof met lage risico's wil kiezen, ligt het voor de hand om het veiligheidsinformatieblad van het product te raadplegen. Hierin somt de leverancier de gevaren van het product op en staan adviezen voor toe te passen beschermende maatregelen. Bij nadere beschouwing blijkt de informatie op het veiligheidsinformatieblad echter moeilijk te begrijpen, niet altijd volledig en ook niet altijd afgestemd te zijn op het gebruik in het bedrijf. Het is daarom voor een gemiddeld metaalbedrijf lastig te bepalen wat het gezondheidsrisico is van het werken met een specifieke metaalbewerkingvloeistof.

FME, Metaalunie en VNCI namen in 2005, in het kader van het Programma Versterking Arbobeleid Stoffen (VAST) van het ministerie van SZW, het initiatief om

hier iets aan te doen. Het ging om de volgende twee acties: bundeling van de kennis in een handboek 'Veilig en gezond werken met metaalbewerkingvloeistoffen' en verbetering van de inhoud van het veiligheidsinformatieblad van metaalbewerkingvloeistoffen door een brancherichtlijn te introduceren voor de inhoud ervan.

Handboek

Het handboek 'Veilig en gezond werken met metaalbewerkingvloeistoffen' bevat de kennis en informatie over stoffen, over blootstelling bij werken met metaalbewerkingvloeistoffen en over maatregelen. Het bevat oorzaken, aanbevelingen voor oplossingen en tips voor het voorkomen van knelpunten, aangevuld met fotomateriaal, omschrijvingen van goede praktijken en verschillende soorten werkafspraken. Ook telt het een test, die bedrijven als een eerste 'screening' kunnen gebruiken. Het handboek omvat 36 pagina's. De conceptversie is voorgelegd aan medewerkers van twintig verschillende metaalbedrijven, waardoor het uiteindelijke resultaat goed is afgestemd op de praktijk.

Het overleg over de brancherichtlijn voor het veiligheidsinformatieblad loopt momenteel. Hierover wordt in de loop van het jaar meer bekend. Het handboek 'Veilig en gezond werken met metaalbewerkingvloeistoffen' is voor lidbedrijven van FME gratis te downloaden vanaf de ledensite. De informatie in het handboek wordt meegenomen in de voor dit jaar geplande update van de branche RIE Metaalbewerking. Verder is de verwachting dat het werken met metaalbewerkingvloeistoffen wordt opgenomen in de arbocatalogus voor metaalbedrijven, die is aangekondigd als gevolg van de nieuwe Arboret.

Tips

- Maak optimaal gebruik van de mogelijkheden om de standtijd van metaalbewerkingvloeistoffen te verlengen;
- Vermijd zoveel mogelijk producten met stoffen die irriterend zijn voor de huid en de luchtwegen. Hetzelfde geldt voor stoffen die overgevoeligheid – en daarmee allergie – kunnen veroorzaken. Deze stoffen zijn te herkennen aan hun R-zinnen;
- Een goed ontworpen plaatselijk afzuigstelsel vangt de aanwezige nevel/rook op effectieve wijze af;
- Minimaliseer vervuiling van MBV (bacterievorming, metaalslijpsel, e.d.) door een goed onderhoudstelsel en door periodieke verversing;
- Het schoonblazen van machines, gereedschappen of werkstukken in open ruimten vermijden (geen perslucht gebruiken);
- Enkele praktische afspraken over het gebruik van huid- en adembescherming maken voorkomt problemen. Kies de juiste bescherming op het juiste moment;
- Goede werkafspraken over veilig werken met metaalbewerkingvloeistoffen is één kant van de medaille: zorg ervoor dat periodiek wordt beproefd of deze afspraken ook tot hun recht komen in de dagelijkse praktijk.